

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПРВ ОДДЕЛ

ОДЛУКА

Жалба бр. 15557/10
СИНДИКАТ ВО ФАБРИКАТА “4-ТИ НОЕМВРИ“
против Република Македонија

Европскиот Суд за Човекови права (Прв дел), заседајќи на 8 септември 2015 година во судски состав составен од:

Андрас Шајо /András Sajó/, Претседател

Елизабет Штајнер /Elisabeth Steiner/,

Кханлар Хацијев /Khanlar Hajiyev/,

Мирјана Лазарова Трајковска,

Џулија Лафранк /Julia Laffranque/,

Ерик Мозе /Erik Møse/,

Дмитри Дедов /Dmitry Dedov/, судии

и Сорен Нилсен /Søren Nielsen/, Секретар на советот

Имајќи ја предвид горенаведената жалба поднесена на 11 март 2010,

Имајќи ги предвид поднесените опсервации од Владата и опсервациите како одговор поднесени од жалителот,

Откако процени, одлучи како што следува:

ФАКТИ

1. Жалител е Синдикатот на фабриката “4-ти Ноември“ во Битола. Се застапува пред Судот од г-дин Ф.Медарски, адвокат од Скопје.
2. Македонската Влада (“Владата“) е застапувана од нивниот Агент, г-дин К.Богданов.

А. Детали за предметот

3. Фактите за предметот, согласно доставеното од страните, може да се резимираат како што следува:

1. Преговори помеѓу синдикатот-жалител и работодавачот

4. На 4 ноември 2008 година синдикатот-жалител соопштил дека неговите членови ќе покренат штрајк поради неуспех на преговорите кои некое време се одвивале со работодавачот во врска со исплата на регрес за годишен одмор за 2006 година, потпишување на колективниот договор на работодавачот, и зголемување на платата. Согласно наведеното во известувањето, штрајкот требало да започне во 8:00 на 6 ноември 2008 година на работното место и да трае се' додека не бидат исполнети барањата на синдикатот-жалител. Како што е наведено во одлуката за штрајк, синдикатот-жалител започнал преговори со работодавачот на пријателски начин пред, и за време на штрајкот, со цел да се осигури дека барањата на работниците ќе бидат исполнети. Исто така било наведено дека доколку се постигне договор помеѓу синдикатот-жалител и работодавачот, истото ќе се третира како колективен договор со работодавачот.

5. На 13 ноември 2008 година синдикатот-жалител и работодавачот постигнале договор за зголемување на платите за 20%, и исплата на еднократен додаток на работниците во производство. Според договорот, *активностите на штрајкот се запираат*, и преговорите требало да продолжат по завршувањето на "кампањата" (очигледно, производствена фаза во фабриката).

6. Земајќи ги предвид законските измени и дополнувања од декември 2008 година кои воведуваат бруто плати, на 5 февруари 2009 година синдикатот-жалител побарал зголемувањето на платата според одредбите на договорот да се вклучи во бруто платите на работниците. Истото барање било направено во однос на трошоците по основ на исхрана и превоз.

7. Како што е утврдено во подоцнежните судски постапки (видете подолу), работодавачот одговорил на 9 март 2009 година, изјавувајќи дека ги исполнил своите обврски во однос на зголемување на платите утврдено во договорот од 13 ноември 2008 година, и дека преговорите за постигнување колективен договор ќе продолжат. Исто така, понудил зголемување на платите за дополнителни 10% за работниците во производство.

8. Понатаму синдикатот-жалител и работодавачот размениле писма во кои ги искажале своите ставови во врска со спорните прашања. Во писмо од 12 март 2009 година, работодавачот изнел два предлога во однос на зголемувањето на платите, и посочил дека преговорите во врска со колективниот договор ќе продолжат.

9. Со писмо од 13 март 2009 година синдикатот-жалител направил конечно барање (30% зголемување на платите на работниците во производство и вклучување на надоместокот за исхрана во бруто плата) и побарал од работодавачот да го изјасни својот став до пладне, под закана кон применување други мерки согласно статут.

10. Во друго писмо испратено тој ден преку препорачана пошта (кое работодавачот го примил на 16 март 2009 година синдикатот-жалител го информира работодавачот:

“... бидејќи одбивате да го решите спорот за платите, со ова Ве информираме дека активностите на штрајкот ќе продолжат во 7:30 на 17 март 2009 година во фабриката. Сакаме да истакнеме дека сме подготвени да преговараме како сега, така и за време на штрајкот со цел да пронајдеме решение (кое е прифатливо за двете страни)...“

11. Преку писмо од 16 март 2009 година, работодавачот формулирал четири предлози во однос на зголемувањето на платите за работниците во производството и/или за сите работници, како и за надомест за превоз и исхрана, и побарал од синдикатот-жалител да одговори до 18 март 2009 година. Работодавачот навел дека неговите предлози се соодветни на неговите финансиски можности во тој период. Со писмо од 17 март 2009 година синдикатот-жалител ја одбил понудата на работодавачот, но ја изразил својата волја да продолжи со преговорите. Како одговор на истото, работодавачот го информирал синдикатот-жалител дека со штрајкот на 17 март 2009 година го прекршил привремениот договор од 13 ноември 2008 година.

2. Судските постапки за штрајкот да се прогласат за незаконски

12. На непрецизиран датум, работодавачот поднел тужба против синдикатот-жалител, барајќи од судот да го прогласи објавениот штрајк од 16 март 2009 година за незаконски.

13. Со пресуда од 28 април 2009 година, Судот во прв степен Битола (“Судот во прв степен“) го усвоил тужбеното барање на работодавачот и штрајкот најавен на 16 март 2009 година го прогласил за незаконит. Судот одлучил дека штрајкот не бил објавен во рамките на временскиот период прецизиран во Колективниот Договор за вработените во земјоделството и прехранбениот сектор (“колективен договор на секторот“) кој бил обврзувачки за синдикатот-жалител.

Бидејќи синдикатот, преку поднесоци од 5 февруари и 13 март 2009 година доставил нови барања кои не биле вклучени во Договорот од 13 ноември 2008 година, судот одлучил дека синдикатот стапил во штрајк спротивно на член 236 став 3 од Законот за работни односи

(“Законот“, видете став 21 подолу) согласно кој штрајкот не може да започне пред завршување на сите вонсудски постапки за помирување.

14. На 28 мај 2009 година, Апелациониот Суд Битола ја усвоил жалбата на синдикатот-жалител и ја преиначил пресудата на судот од понизок степен. Му наредил на првостепениот суд да утврди дали работодавачот го потпишал колективниот договор на секторот, кој според мислењето на судот е одлучувачки фактор во однос на применливоста на колективниот договор во спорот помеѓу страните. Исто така, на понискиот суд му наложил да одреди дали во материјално време преговорите сеуште се одвивале, и доколку е така, дали во врска со овие последователни барања, синдикатот- жалител бил обврзан да го најави штрајкот на 16 март 2009 година.

15. На 25 јуни 2009 година судот во прва инстанца ја одбил тужбата на работодавачот. Потпирајќи се на член 236 од Законот, одлучил дека синдикатот стапил во штрајк врз основа на својата одлука од 4 ноември 2008 година (видете став 4 погоре), која не била вон сила. Со таа одлука, синдикатот го известил работодавачот за причините за стапување во штрајк, и за времето и местото на штрајкот. Договорот кој бил постигнат меѓу страните на 13 ноември 2008 година бил привремен и се однесувал само на дел од барањата на синдикатот (во однос на зголемување на платите на работниците во производство). Работодавачот започнал да го имплементира договорот од 13 ноември 2008 година моментот кога стапиле на сила законските измени и дополнувања кои воведуваат бруто плата во декември 2008 година. Во однос на барањата од синдикатот со подоцнежен датум од датумот на договорот, судот одлучил дека преговорите помеѓу страните биле во тек, и дека не било потребно синдикатот да најави штрајк на 16 март 2009 година. Исто така, судот проценил дека штрајкот не може да се смета како нов штрајк, и повеќе претставувал продолжување на штрајкот најавен на 4 ноември 2008 година. Дека преговорите биле во тек е поткрепено со фактот дека откако страните постигнале договор на 13 ноември 2008 година, и обата – штрајкувачите и нештрајкувачите редовно оделе на работа, редовно се одвивал работниот процес.

Судот исто така проценил дека работодавачот во тоа време не бил ниту член на Здружението на работодавачи, ниту пак потписник на колективниот договор на секторот (според тоа истиот не бил обврзувачки за работодавачот во тоа време). При такви околности, судот пресудил дека штрајкот бил во согласност со Законот, според кој правото на штрајк не смее да биде ограничено поради барањето за помирување.

16. Со жалба од работодавачот, на 7 септември 2009 година Апелациониот Суд Битола ја преиначил пресудата на судот од прв

степен, и го прогласил најавениот штрајк на 16 март 2009 година за незаконски. Судот сметал дека:

“ Судот смета дека откако бил склучен договорот (од 13 Ноември 2008) и [работодавачот] задоволил дел од барањата на [жалителот], преговорите сеуште биле во тек, страните меѓусебно не го оспоруваат истото. Во однос на горенаведената одредба (член 236 од Законот), барањето за помирување не смее да го ограничи правото на штрајк доколку истото е законски предвидено или пред завршувањето на било која вонсудска постапка за помирување за која страните се согласиле.

Овој суд смета дека штрајкот од 17 март 2009 година е незаконски бидејќи помирувањето и преговорите... се сеуште во тек. (Синдикатот-жалител) поднел нови барања кои не биле презицирани во договорот (од 13 ноември 2008 година)...(синдикатот), без да даде каков било одговор, ги одбил новите предлози направени од (работодавачот) и продолжил со штрајкот, и покрај волноста на работодавачот да ги исполни барањата кои не биле дел од договорот. Наместо земањето предвид на четирите предлози од работодавачот и давање објаснување за одбивањето на секој од нив, (синдикатот) еднострано го информирал работодавачот на 16 март 2009 година дека штрајкот ќе продолжи. Ова значи дека додека преговорите биле во тек, синдикатот еднострано стапил во нов штрајк, спротивно на член 236 став 3 од Законот за работни односи.

Имајќи го предвид досега наведеното, судот ја усвојува жалбата (на работодавачот)... и го забранува штрајкот (на синдикатот) најавен на 16 март 2009 година како спротивен на Законот за работни односи, уште повеќе што преговарачкиот тим на (синдикатот) му предложил на (работодавачот) дека преговорите треба да продолжат со Известување од 17 март 2009 година.“

3. Постапки за надомест на штета покренати од работодавачот

17. На 18 декември 2009 година работодавачот побарал надомест за материјална штета наводно причинета како резултат на штрајкот на синдикатот кој траел од 17 март до 17 октомври 2009 година. Синдикатот негира дека работодавачот претрпел каква било штета, тврдејќи дека работниците кои штрајкувале биле заменети со други. При такви околности, немало негативни ефекти и “кампањата завршила успешно“.

18. Во опсервациите за допуштеноста и основаноста на жалбата, Владата информира дека на 26 ноември 2010 година судот во прв степен го усвоил тужбеното барање на работодавачот и му наредил на синдикатот, врз основа на член 242 став 2 од Законот (погледнете став 21 подолу), да исплати 7,341.326 денари со камата за “материјална штета предизвикана од незаконски штрајк одржан помеѓу 17 март и 17 октомври 2009 година“. Судот се потпира на извештај од вешто лице, според кое постоеле “две кампањи за производство на сиров шеќер“ за време на штрајкот, и дека работодавачот претрпел штета во вид на

зголемени трошоци за енергија. Во отсуство на жалба од страна на синдикатот, оваа пресуда станала конечна на 31 декември 2010 година.

4. Други постапки

19. Синдикатот-жалител поднел листа од дваесет и пет вработени кои биле членови на синдикатот и кои биле отпуштени од работа поради нивното учество во штрајкот. Во врска со ова, поднел судски пресуди во кои отпуштањето на работникот било потврдено на прво и второ ниво на јурисдикција. Со пресуди од 29 февруари и мај 2012 година Врховниот Суд ги преиначил пресудите за отпуштањето на двајца вработени од таа листа (*Рев.бр.898/2010 and Рев.бр.83/2011*). Страните немаат доставено никаква дополнителна информација во однос на истото.

В. Релевантно домашно право и пракса

1. Релевантно домашно право

(а) Устав од 1991

20. Релевантната одредба од Уставот гласи:

“Член 32 став 5

Осварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и колективни договори.

Член 38

Се гарантира правото на штрајк. Со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на штрајк во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

(б) Закон за работни односи (Службен весник бр. 62/2005 и 106/2008)

21. Релевантните одредби од Законот за работни односи гласат:

“Глава XVII

Вонсудско решавање на индивидуални и колективни работни спорови

Член 182 став 1

- (1) Работодавачот и работникот можат да се договорат решавањето на индивидуален или колективен работен спор да го доверат на мировен совет составен од три члена, од кои еден член е назначен од работодавачот и еден од работникот и тие заеднички го назначуваат останатиот член...

Вонсудско решавање на колективни спорови по пат на арбитража

Член 183

- (1) Колективен договор може да дефинира дека колективните работни спорови се решаваат по пат на арбитража.
- (2) Колективниот договор го дефинира составот, постапката и други прашања од значење за процесот на арбитража.
- (3) Доколку работодавачот и работникот се согласат на арбитражно решавање на работниот спор, одлуката на арбитражата е конечна и обврзувачка за обете страни.
- (4) Против одлуката на арбитражата не е допуштен спор пред надлежниот суд.

Глава XIX

Колективни договори

Видови на колективни договори

Член 203

Колективен договор се склучува како општ договор на ниво на Република, посебен на ниво на гранка, односно оддел и поединечен на ниво на работодавач.

Општ колективен договор

Член 204

- (1) На ниво на Република Македонија се склучува:
- 1) општ колективен договор за приватниот сектор од областа на стопанството и

2) општ колективен договор за јавниот сектор.

Член 205

(1) Општиот колективен договор се применува непосредно и е задолжителен за работодавачите кои се членови на Здружението на работодавачите, потписници на колективниот договор, или кои станале членови на тоа Здружение дополнително.

(2) Колективниот договор на ниво на гранка се применува непосредно и е задолжителен за работодавачите кои се членови на Здружението на работодавачите, потписници на колективниот договор, или кои станале членови на тоа Здружение дополнително.

Член 208

(1) Колективниот договор ги обврзува сите лица кои го склучиле и сите лица кои во време на склучувањето биле или дополнително станале членови на здруженијата кои го склучиле колективниот договор.

(2) Колективниот договор ги обврзува и сите лица кои му пристапиле на колективниот догово и сите лица кои дополнително станале членови на здруженијата кои пристапиле на колективниот договор...

Глава XX

Штрајк

Права и обврски за време на штрајк

Член 236

(1) Синдикатот и неговите здруженија на повисоко ниво имаат право да повикаат на штрајк и да го поведат со цел за заштита на економските и социјалните права на своите членови од работниот однос, во согласност со закон.

(2) Штрајкот мора писмено да се најави на работодавачот, односно здружението на работодавачите против кои е насочен...

(3) Штрајкот не смее да започне пред завршување на постапката за помирување, согласно со овој закон. Барањето за помирување не смее да го ограничи правото на штрајкот, кога таква постапка е предвидена со овој закон, односно пред спроведувањето на друга

постапка за вонсудско решавање на спорот за која страните се договориле.

(5) Во писмото со кое се најавува штрајкот мора да се наведат причините за штрајкот, местото на одржувањето на штрајкот и денот и времето на почетокот на штрајкот.

(6) Штрајкот мора да биде организиран на начин со кој нема да се оневозможува или попречува организирањето и одвивањето на работниот процес за работниците кои не учествуваат во штрајкот, забрана на влез на работниците и на одговорните лица во деловните простории на работодавачот.“

Судска забрана на незаконски штрајк и надомест на штета

Член 242

(1) Работодавачот, односно здружението на работодавачите може да бара од надлежниот суд да го прогласи за незаконски штрајкот кој бил организиран спротивно на законските одредби.

(2) Работодавачот може да бара надомест на штета која ја претрпел поради штрајкот кој не е организиран и спроведен во согласност со овој закон.

(с) Општ колективен договор за стопанството

22. Владата достави копија од општиот колективен договор за стопанството од 23 јуни 2006 година (заедно со спогодба за продолжување на неговиот рок на важност до 14 јуни 2009 година, Службен Весник бр. 78/2008). Релевантните одредби од општиот колективен договор за стопанството од 2006 година (Службен Весник бр. 41/2006) гласат како што следи:

“Вонсудско решавање на индивидуалните и колективните работни спорови

Член 45

Споровите кои не можат да се решат со меѓусебно спогодување, можат да се решат по пат на помирување или по пат на арбитража.

Помирувањето е процес во кој независна, трета страна, определена од страните во спорот, им помага на страните во спорот во изнаоѓање на решение за спорот.

Арбитража е решавање на спор од страна на трета страна која ја определиле страните во спорот и која одлучува за спорот.

1. Вонсудско решавање (Мировен совет)**Член 47**

Индивидуалните и колективните работни спорови можат да се решаваат вонсудски мирење и пред посебен Мировен совет.

Вонсудското решавање започнува со предлог од било која страна, најдоцна во рок од 5 дена од настанувањето на спорот, во кој предлагачот на помирувањето ја изнесува содржината на спорниот однос.

По добивањето на предлогот, другата страна е должна да одговори во рок од 3 дена.

Страните во спорот, во Мировниот совет предлагаат свој член, а заеднички го определуваат третиот член на Мировниот совет од Листата на помирувачи.

Член 48

Постапката за вонсудско решавање, страните во спорот се должни да ја завршат во рок од 15 дена, од поднесувањето на предлогот за постапка за помирување...

2. Постапка пред арбитража**Член 50**

Во случај на колективен работен спор, било која од страните во спорот, може да поднесе предлог за постапка пред арбитража во рок од 8 дена од денот на настанувањето на спорот, односно од денот на запирањето на постапката за вонсудско решавање.

Арбитража може да врши еден или повеќе арбитри.

Страните во спорот, заеднички го избираат арбитерот или арбитрите од Листата на арбитри....

Одлуката на арбитерот е конечна и извршна за страните во спорот.

Постапката пред арбитража завршува во рок од 15 дена.”

23. Владата исто така приложи копија од општиот колективен договор за стопанството од 2009 година (Службен весник бр. 88/2009), кој содржи идентични правила со колективниот договор од 2006 година за вонсудско решавање на работни спорови.

2. Релевантна пракса на Уставниот Суд

24. Врз основа на жалба од Сојузот на синдикати, на 10 мај 2006 година Уставниот Суд го отфрлил како противуставен делот од членот 236 став 3 од Законот, кој одредува дека штрајк не смее да започне пред завршување на преговорите, согласно закон, и “акт на

Министерот надлежен за работите во областа на трудот“. Потпирајќи се на меѓународни материјали како и на одредбите од Уставот цитирани погоре (видете став 20, 25 и 26), Уставниот суд истакнал дека:

“Судот смета дека спорната одредба во основа е барање за претходно целосно исцрпување на МОЖНОСТА ЗА вонсудско решавање на спорот пред применување на штрајк со цел заштита на економските и социјалните права...

Според судот...штрајкот и преговорите за работните спорови се тесно поврзани, со оглед на фактот дека пријателското решавање на работните спорови (*мирно решавање на работните спорови*) може да има, во одредени случаи, превентивен ефект доколку спречи одржување на штрајк, а доколку штрајкот веќе започнал, тоа е начин да се постигне вонсудско решавање на одреден спор.

Поради тоа, судот смета дека е ... решавачко дека обете (штрајкот и преговорите) засегаат работни спорови, кои, според член 32 став 5 од Уставот, се уредуваат со закон и со колективни договори. Тие не можат да се уредуваат со одлука на Министер...“

С. Релевантни меѓународни материјали

1. Европска социјална повелба

25. Членот 6 од Европската Социјална повелба гласи:

“Член 6 – Право на колективно преговарање

Со цел да се обезбеди ефикасно остварување на правото на колективно преговарање, страните- договорнички се обврзуваат:

1. да ги унапредуваат заедничките консултации помеѓу работниците и работодавачите;

2. Кога е тоа потребно и соодветно, да го унапредуваат механизмот на слободни преговори помеѓу работодавачите или организациите на работодавачите од една страна, и организациите на работниците од друга страна, со цел уредување на условите за вработување со колективни договори;

3. да го поттикнуваат воведувањето и примената на соодветни механизми за доброволно помирување и арбитража при решавањето работни спорови; и им го признаваат:

4. правото на работниците и работодавачите на заедничка акција во случај на судири на интереси, вклучувајќи го и правото на штрајк, кое е ограничено со обврските кои би можеле да произлезат од важечките колективни договори кон кои тие претходно пристапиле.“

2. *Меѓународен Пакт за Економски, Социјални и Културни Права, 3 јануари, 1976*

26. Членот 8 од Меѓународниот Пакт за Економски, Социјални и Културни права гласи:

“Член 8

1. Државите договорнички на овој Пакт се обврзани да го обезбедат ...
(г) правото на штрајк, доколку се врши согласно законите на секоја одделна држава.”

3. *Европска Социјална Повелба, Европска Комисија за Социјални Права, Заклучоци XIX-3 (2010) (“Република Македонија”), декември 2010*

27. Релевантните одредби од овој извештај гласат:

“Член 6 – Право на колективно преговарање

Став 4 – Заеднички акции

...

Процедурални предуслови во однос на заедничка акција

Синдикатот кој го најавил штрајкот мора да го извести работодавачот против кој е насочен, наведувајќи ги причините за штрајк, местото каде ќе се одржи, и датумот и времето на одржувањето на штрајкот.

Штрајкот не смее да се одржи пред завршување на постапката за помирување/переговори.

Комисијата прашува дали е потребно да бидат исполнети и некои други процедурални предуслови пред одржување на законски штрајк, како барања за гласање.

...

Заклучок

Во очекување на приемот на бараните информации, Комисијата го одложи донесувањето на заклучок.

4. *Европска Социјална Повелба, Европска Комисија за Социјални Права, Заклучоци (2014) “Република Македонија”), јануари 2015*

28. Релевантните одредби од овој извештај гласат:

“Во однос на процедуралните предуслови кои мора да бидат исполнети пред одржување на законски штрајк, Комисијата наведе дека не постојат други предуслови кои треба да бидат исполнети, освен споменатите во претходниот заклучок.

...

Заклучок

Во очекување на приемот на бараните информации, Комисијата заклучи дека ситуацијата во “Република Македонија“ е во согласност со член 6 став став 4 од Повелбата.”

ЖАЛБЕНИ НАВОДИ

29. Синдикатот се жали по член 6 од Конвенцијата дека домашните судови не обезбедиле убедливи и релевантни причини со кои би го оправдале прогласувањето на штрајкот како незаконски. Врз основа на членот 11 од Конвенцијата, се жали дека судската одлука која го прогласува штрајкот како незаконски ги прекршува нивните права од член 11 од Конвенцијата. Особено, мешањето не е “пропишано со закон“ ниту пак било “неопходно во демократското општество“.

ЗАКОНОТ

30. Синдикатот се жали врз основа на член 6 и член 11 од Конвенцијата за судската одлука која го прогласила штрајкот за незаконски. Судот смета дека жалбените наводи на жалителот треба да се испитаат само според член 11 од Конвенцијата, кој гласи како што следи:

“1. Секој човек има право на слобода на мирно собирање и здружување со други, вклучувајќи го и правото да основа синдикати и да им се придружува на синдикатите за заштита на своите интереси.

2. Остварувањето на овие права може да биде ограничено само со законски мерки што во едно демократско општество се неопходни за националната безбедност, јавната безбедност, заштитата на редот и спречувањето на кривични дела, заштитата на здравјето или моралот или заштитата на правата и слободите на други. Со овој член не се забранува наметнување законски ограничувања за припадниците на оружените сили, полицијата или државната администрација.“

A. Поднесоци на страните

31. Владата истакна дека оспорената судска одлука се заснова на член 236 став 3 од Законот, кој содржи прецизни и предвидливи права

во однос на правото на штрајк. Во врска со тоа, тие се повикаа на одлуката на Уставниот суд, која била донесена врз основа на барањето во кое Сојузот на синдикати не ја оспорил уставноста на релевантната одредба за конкретниот случај. Во врска со тоа, тие ја посочуваат одлуката на Уставниот суд, која била донесена врз основа на барање во кое Сојузот на Синдикати не ја предизвикал уставноста на одредбата која е релевантна за овој случај. Во таа одлука, Уставниот Суд повторува дека работните прашања, вклучувајќи го и вонсудското решавање на работните спорови, се уредуваат со закон и колективни договори. Општиот колективен договор од 2006 година содржи доволно јасни и концизни правила во врска со мирно решавање на работни спорови, кое понатаму е појаснето во член 236 став 3 од Законот.

32. Според Владата, во својата пресуда од 7 септември 2009 година, Апелациониот Суд Битола детално навел причини за прогласување на штрајкот на синдикатот од 17 март 2009 година за незаконски, имено, синдикатот-жалител стапил во штрајк без оглед на тоа што преговорите сеуште не биле завршени. Во тој контекст, тие тврдат дека синдикатот не ги почитувал правилата за вонсудско решавање наведено во општиот колективен договор, на кој се согласиле претставници и на работодавачите, и на работниците. Фактот што до тие правила се дошло како резултат на заеднички преговори, имплицира дека тие биле обврзувачки за страните, уште повеќе што постапката за вонсудско решавање на работниот спор не била тешка. Во врска со тоа, тие се повикуваат на членот 48 од општиот колективен договор за стопанскиот сектор, според кој овој вид на постапки треба да завршат во рок од 15 дена. Тој предуслов, во сооднос со членот 236 став 3 од Законот, имплицира дека штрајкот може да започне на шеснаесеттиот ден од започнувањето на постапката за помирување. Овие минимални ограничувања биле со намера да се заштитат правата и обврските на трети страни, вклучувајќи го работодавачот, кој претпрел штети како последица на штрајкот (погледнете го ставот 18 погоре).

33. Владата заклучила дека судското разрешување на штрајкот бил единствениот возможен начин да се запре штрајкот и неговите негативни последици. Во овој контекст Владата понатаму наведува дека за време на штрајкот кој траел приближно 7 месеци, работниците кои штрајкувале не ги извршувале своите обврски. Згора на тоа, нема докази дека за тоа време синдикатот преговарал со работодавачот со цел да се разреши спорот.

34. Синдикатот тврди дека членот 236 став 3 од Законот не бил јасен и предвидлив. Ова се покажало во пресудата на судот во прв степен, и во пресудата на судот во втор степен за овој случај, кое дава конфликтно толкување на оваа одредба. Понатаму Синдикатот тврди

дека судската одлука со која штрајкот се прогласува за незаконски не била неопходна и пропорционална за постигнување на законската цел која ја следи, имено, заштита на правата на другите (економските интереси на работодавачот). Судовите ниту обезбедиле какви било појаснувања во тој смисол/ таа смисла, ниту, пак, провериле дали законската цел би можела да биде постигната со употреба на други, помалку строги мерки. Синдикатот понатаму тврди дека за време на штрајкот, работниот процес на работодавачот не запрел, бидејќи други вработени (кои не учествувале во штрајкот) редовно ги исполнувале своите работни обврски. И на крај, Синдикатот тврди дека директна последица од судската одлука со која штрајкот се прогласува за незаконски се “дваесет и петте решенија за отпуштање на членовите на синдикатот и исплата на оштета во висина од приближно 120.000 евра, која (синдикатот) добил наредба да му ја исплати на работодавачот“.

В. Проценка на Судот

1. Опфат на случајот пред Судот

35. Во својата жалба, синдикатот-жалител се жали на прекршување на членот 11 на Конвенцијата кое според неговото гледиште произлегува од пресудата од Апелациониот Суд Битола од 7 септември 2009 година. Жалбата била поднесена пред завршување на постапките за надомест кои работодавачот ги покренал против синдикатот-жалител.

Синдикатот-жалител ниту го информира Судот за исходот на постапките за надомест на штета, ниту обезбедил копија од пресудата од 26 ноември 2010 година. Оваа информација му беше доставена на Судот од страна на тужената Влада, која понатаму во својата обсервација прецизира дека синдикатот-жалител не се жалел против таа одлука (погледнете став 18 погоре).

Синдикатот на жалителот не го оспори ова тврдење. При такви околности, Судот ќе го ограничи неговото испитување на жалбата по оваа основа како што тврди синдикатот-жалител, имено, дали судската пресуда од 7 септември 2009 година со која штрајкот од 17 март 2009 година се прогласува за незаконски била во согласност со барањата на член 11 на Конвенцијата.

2. Дали постоело попречување на слободата на здружување на синдикатот-жалител

36. Судот истакна дека Владата не го оспори тоа дека пресудата од 7 септември 2009 година од Апелациониот Суд Битола претставува попречување на слободата на здружување на синдикатот-жалител. Судот, имајќи ја предвид својата судска пракса според која активностите на штрајк се заштитени според Член 11 на Конвенцијата (Видете Енерџи Јапи-Јол Сен против Турција { *Yapı-Yol Sen v. Turkey*, no. 68959/01}, бр. 68959/01, став 24, 21 Април 2009, и Национална Унија на Железнички, Поморски и Транспортни работници против Обединето Кралство бр. 31045/10, став 84, ЕКЗЧП 2014 { *National Union of Rail, Maritime and Transport Workers v. the United Kingdom*, no. 31045/10, § 84, ECHR 2014}), не гледа причина да смета поинаку.

3. Дали попречувањето било оправдано

37. Судот понатаму мора да испита дали попречувањето било оправдано, во смисла на член 11 став 2 од Конвенцијата, односно без разлика дали тоа е пропишано со закон, има легитимна цел и било "неопходно во едно демократско општество" (види Хрватски синдикат на лекари против Хрватска, бр. 36701/09, став 50, 27 ноември 2014 година { *Hrvatski liječnički sindikat v. Croatia*, no. 36701/09, § 50, 27 November 2014}).

(а) "Пропишано со закон"

38. Тој повторува дека изразот "пропишано со закон" прво изискува дека оспорената мерка треба да има основа во домашното право. Исто така, се однесува на квалитетот на законот за кој станува збор, се бара законот да биде достапен за лицата за кои станува збор и формулиран доволно прецизно за да им овозможи на лицата, соодветна правна помош ако е тоа потребно, законот да ги предвиди, во мера во која е тоа разумно во околностите на случајот, последиците кои одредена активност може да ги повлече и да го регулира нивното однесување (видете *Горзелик и други против Полска* [GC], бр. 44158/98, став 64, ЕКЗЧП 2004-I).

39. Во конкретниот случај, Судот забележува дека судската пресуда со која се прогласува штрајкот на жалителот за незаконски е заснована на членот 236 став 3 и 242 од Законот (види став 21 погоре).

Не е спорно дека Апелациониот суд имал надлежност, согласно членот 242 од Законот, да одлучи за законитоста на штрајкот. Наводите на жалителот се однесуваат на јасноста и предвидливоста на членот 236 став 3 од Законот, кој се однесува на врската помеѓу правото на штрајк и на барањето за помирување.

40. Судот забележува дека овој член содржи две реченици. Додека првата реченица јасно предвидува дека "штрајкот не може да започне пред да завршат преговорите", втората реченица гласи дека "барањето за преговори не може да се ограничи на правото на штрајк". Судот прифаќа дека текстот на член 236 став 3 од Законот, може да се смета за прилично несоодветен. Тоа довело домашните судови, кои го испитувале случајот на жалителот во два судски степенa, да ја протолкуваат оваа одредба поинаку, и на тој начин да извлечат спротивставени заклучоци во врска со законитоста на штрајкот на синдикатот-жалител. Првостепениот суд ја применил втората реченица и проценил дека синдикатот-жалител имал право да штрајкува и покрај тоа што преговорите со работодавачот во тоа време сеуште траеле. Спротивно на тоа, Апелациониот суд се повикал на првиот дел од оваа одредба и утврдил дека синдикатот-жалител започнал штрајк без да се чека исходот од преговорите кои во тоа време се одвивале.

41. Судот повторува дека самиот факт што некоја одредба дава можност за повеќе од една конструкција не значи дека таа одредба не успева да ги исполни барањата за "предвидливост" на целите на Конвенцијата. Улогата на пресудување која му е доделена на судовите е прецизно, со цел да се растераат таквите сомнежи во толкувањето, земајќи ги предвид промените во секојдневната пракса (спом., став 65).

42. Во врска со ова, Судот утврди дека според член 32 став 5 од Уставот, правата на вработените, вклучувајќи го и правото на штрајк, се уредуваат со закон и со колективни договори. И двата, Законот и општиот колективен договор за стопанскиот сектор за вонсудско решавање на индивидуалните и колективните работни спорови (види ставови 21 и 22 погоре), се важечки во тоа време. Во согласност со релевантното меѓународно право, државите треба да "го поттикнуваат воведувањето и примената на соодветни механизми за доброволно помирување и арбитража за решавање на работни спорови" (види став 25 погоре).

43. Во својата пресуда од 10 мај 2006 година, Уставниот Суд ја прифатил иницијативата на Сојузот на синдикатите и заклучил, потпирајќи се на горенаведените правни инструменти, дека тој член 236 став 3 од Законот "воведе ... барање на предходно исцрпување на постапка за мирно решавање пред прибегнување кон штрајк, како средство за заштита на економските и социјалните права".

Таквото толкување соодветствува на првата реченица од овој дел, каде јасно се предвидува задолжително помирување пред прибегнување на штрајк. Тоа што "пријателското решавање на работните спорови ... доколку штрајкот е веќе започнат претставува средство за постигнување на спогодба и мирно решавање на одреден спор" (види став 24 погоре), потврдува дека постои можност за пријателско решавање на работните спорови додека штрајкот е во тек,

и не го отфрла барањето за задолжително помирување пред прибегнување кон штрајк.

Пресудата на судот од 7 септември 2009 година за прогласување на штрајкот на синдикатот-жалител за незаконски после датумот на оваа одлука бил во согласност со толкувањето обезбедено од страна на Уставниот Суд.

44. Имајќи го предвид претходно споменатото, Судот смета дека законот во конкретниот случај бил формулиран со доволна прецизност, во смисла на ставот 2 на членот 11 од Конвенцијата, за да му овозможи на синдикатот-жалител регулирање на своето однесување. Понатаму е во согласност со член 6 став 4 од Европската Социјална Повелба (види ставови 25 и 28 погоре).

(б) Легитимна цел

45. Што се однесува до легитимната цел, Владата тврди дека судската пресуда со која се прогласува штрајкот на синдикатот-жалител за незаконски бил наменета за заштита на правата и интересите на другите, вклучувајќи ги и работодавачот (види став 32 погоре). Синдикатот-жалител прифатил дека оспорената мерка имала за цел да ги заштити економските интереси на работодавачот (види став 34 погоре). Судот не гледа причина да смета поинаку.

(в) Пропорционалност на мерката

46. Судот утврди дека, во пресудата од 7 септември 2009 година, Апелациониот суд Скопје утврдил дека синдикатот-жалител започнал со штрајк на 17 март 2009 година и покрај тоа што преговорите помеѓу страните биле во тек. Дека страните се уште преговарале кога синдикатот-жалител започнал штрајк на 17 март 2009 година, не е спорно помеѓу страните, ниту во земјата, ниту пред Судот. Судот, понатаму смета дека со оглед на тоа дека најновите барања на синдикатот-жалител не се "опфатени" во договорот од 13 ноември 2008 година, штрајкот од 17 март 2009 година бил нов штрајк, и не може да се толкува како продолжување на штрајкот најавен на 4 ноември 2008 година (види став 16 погоре). Со оглед на својата надзорна надлежност, во однос на толкувањето и примената на домашното право (види Сојуз на Крајбрежни Работнички Синдикати и Други против Норвешка, Бр. 38190/97, 27 јуни 2002 година { *Federation of Offshore Workers' Trade Unions and Others v. Norway* (dec.), no.

38190/97, 27 June 2002}), Судот не ги смета овие наоди како неразумни.

47. Судот понатаму забележува дека Законот кој е предвиден за потребите на вонсудско решавање на работните спорови, кој, како што е наведено погоре, требало да биде исцрпен пред прибегнување кон штрајк. Таков систем на претходно задолжително помирување има за цел да обезбеди пријателско решавање на работни спорови пред прибегнување кон штрајк, кој е најмоќниот, но во исто време и најрадикалниот инструмент со кој синдикатите располагаат за да ги заштитат професионалните интереси на своите членови.

Општиот колективен договор за стопанскиот сектор важечки во тоа време понатаму детално ги опишува постапките за мирно решавање и го ограничува нивното времетраење до максимум петнаесет дена.

Додека домашните судови утврдиле дека колективниот договор за секторот не се однесува на работодавачот (види став 15 погоре), не постои и не е направен заклучок од фактите и правото за тоа дали општиот колективен договор за стопанскиот сектор бил обврзувачки за страните во спорот. Во отсуство на каков било аргумент од страна на синдикатот-жалител за спротивното, Судот не може, а да не заклучи дека општиот колективен договор за стопанскиот сектор бил применлив во конкретниот случај.

При такви околности, Судот не смета дека воведувањето на петнаесет дена задолжително помирување, форма на постапка за оладување, било непропорционално во конкретниот случај.

48. Понатаму, Судот смета дека судската пресуда од 7 септември 2009 година била донесена откако членовите на синдикатот-жалител го искористиле своето право на штрајк за приближно шест месеци (од март до септември 2009 година). Таа пресуда не го забранува правото на штрајк како такво, но потврдува дека синдикатот-жалител прибегнал кон штрајк спротивно на законски утврдените правила. Таквата пресуда, според мислењето на Судот, исто така не е непропорционална.

49. Оттаму, Судот утврди дека попречувањето на правата на синдикатот-жалител треба да се смета како "неопходно во едно демократско општество" во рамките на значењето на членот 11 став 2 од Конвенцијата.

50. Следи дека жалбата е очигледно неоснована и мора да биде отфрлена во согласност со член 35 став 3 (а) и 4 од Конвенцијата.

Поради овие причини, Судот едногласно,

Ја прогласува жалбата за недопуштена.

Подготвено на англиски јазик и доставено во писмена форма на 1 октомври 2015 година.

Сорен Нилсен /Søren Nielsen/
Секретар

Андрас Шајо /András Sajó/
Претседател